

גמרא

התורה אלא מדברי חכמים.

משנה

61
62
63 משנה זו אינה עוסקת בדיני תחומין, כשאר המשניות שבפרק זה,
64 אלא בדין עירובי חצירות ושיתופי מבואות.
65 כדי לבאר את הדין שבו עוסקת המשנה, יש להקדים הקדמה
66 קצרה. דיירי עיר הרוצים להתיר את הטלטול בכל העיר צריכים
67 תחילה להניח עירובי חצירות, כל חצר בפני עצמה, ולאחר מכן
68 להניח 'שיתוף מבואות' אחד לכל דיירי העיר. כל זאת, בתנאי
69 שהעיר מוקפת מחיצות, ואין רשות הרבים עוברת בתוכה. אמנם
70 עדיין חששו חכמים שלא יידעו האנשים שטעם היתר הטלטול
71 בעיר הוא מפני העירוב, ויסברו שמותר לטלטל ברשות הרבים,
72 ולפיכך הצריכו לעשות היכר שטעם ההיתר הוא משום העירוב.
73 והיכר זה הוא על ידי שאין מערבים את העיר כולה כאחת, אלא
74 רוב אנשי העיר מערבים יחדיו, ומיעוטם מניחים עירוב לעצמם,
75 ואסורים הם לטלטל מזה לזה. אמנם לא אמרו חכמים דין זה אלא
76 ב'עיר של רבים', שיש לחוש שיבואו לטלטל בה ברשות הרבים,
77 ולא ב'עיר של יחיד' שאין חשש כזה. במשנה זו יתבאר דין 'עיר
78 של יחיד' שנעשית 'עיר של רבים' ולהיפך.
79 עיר של יחיד, כלומר, עיר הנידונית כרשות היחיד, לפי שלא היו
80 נכנסים בה תמיד שישים ריבוא בני אדם, ונעשית לאחר מכן של
81 רבים, על ידי שנתוספו בה דיירים, או שנקבעו בה שווקים ובאים
82 אליהם אנשים ממקומות אחרים, ומעתה נכנסים בה שישים ריבוא
83 בני אדם. מַעְרְבִין אֵת כֹּלָהּ כאחת בעירוב אחד, ואין צריך לשירי
84 מקצת מדיירי העיר שלא יערבו עם השאר.
85 כלומר, אף על פי שאסרו חכמים להניח עירוב אחד לכל דיירי עיר
86 של רבים, אלא גזרו שיניחו מקצת מדיירי העיר עירוב לעצמם,
87 כדי שיהא ניכר שטעם היתר הטלטול בעיר הוא מפני העירוב,
88 ולא יבואו לטלטל ברשות הרבים, מכל מקום עיר שהיתה
89 מתחילה של יחיד ונעשית של רבים נידונית לענין זה כעיר של
90 יחיד, שלא הצריכו בה חכמים היכר זה.
91 ועיר שהיתה של רבים ונעשית של יחיד, כלומר, שהיו נכנסים בה
92 מתחילה שישים ריבוא בני אדם, ולאחר מכן נתמעטו הדיירים בה
93 או העוברים בתוכה ואין בהם שישים ריבוא, אין מַעְרְבִין אֵת כֹּלָהּ
94 כאחת, אֶלָּא אִם בֵּין עֶשֶׂה חוּצָה לָהּ שוּר, כלומר ששירי מקצת
95 מקומות שדייריהם אינם משתתפים בעירוב העיר, ואפילו אם
96 דרים הם מחוץ לעיר בסמוך לה. וטעם הדבר הוא. לפי שיש לחוש
97 שמא תשוב עיר זו להיות עיר של רבים ויערבו את כולה כאחת,
98 ולא יהא ניכר שטעם היתר הטלטול הוא משום העירוב, ויבואו
99 לטלטל ברשות הרבים.
100 ושעור השויר הוא כְּמִסְפַּר דיירי עיר קטנה ששמה 'חֲדָשָׁה',
101 שְׁבָאֲרַי יְהוּדָה, שֵׁשׁ בָּהּ חֲמִשִּׁים דִּיּוּרִין. דהיינו, שצריך לשירי
102 חמישים בתים שלא יערבו עם שאר בני העיר. אלו דְּבָרֵי רַבִּי
103 יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אין צריך לשירי כל כך, אלא די לשירי
104 שֵׁשׁ חֲצִירוֹת שֶׁל וְשֵׁשׁ בְּכָל אַחַת מֵהֶן שְׁנֵי [שְׁנֵי] בָתִּים שֶׁהֵם יִנְיָחוּ
105 עירוב בפני עצמם ולא ישתתפו בעירוב העיר.

גמרא

106
107 הגמרא מבררת איוז היא עיר של יחיד הנעשית של רבים: הִכִּי
108 דָּמִי – היכן מצינו עיר של יחיד ונעשית של רבים. אָמַר רַב יְהוּדָה
109 בְּגוֹן דִּיקְסָרְתָא דְרִישׁ גְּלוּתָא – העיר של ראש הגולה, שבתחילה
110 לא היו נכנסים בה שישים ריבוא בני אדם, ולאחר מכן נתרבו
111 דייריה.
112 הגמרא מקשה על דברי רב יהודה: אָמַר לִיה רַב נְחֶמְךָ לרב יהודה,
113 מַאי מַעְרָא – מה הוא טעם הדבר שהבאת דוגמא לעיר של יחיד
114 הנעשית של רבים מן העיר של ראש הגולה בדווקא. אֶלְיָא – אם
115 תאמר שאין המשנה מתירה לערב את העיר כולה בלא שויר אלא
116 רק בעיר כזו, מִשּׁוּם דְּשִׁכְחִי גַבִּי תְרַמְנָא – שמאחר ומצוים בה
117 אנשים אצל המושל, דהיינו ראש הגולה, כדי ליטול הימנו רשות

1
2 שנינו במשנה: ריבה למקום אחד ומיעט למקום אחר שומעין
3 למקום שריבה. סברה הגמרא, שכונת המשנה היא שאין שומעים
4 למקום שמיעט כלל, דהיינו, שאין רשאים לילך באותו הצד אפילו
5 עד המקום שמיעט, לפי שתולים אנו שמדידתו שם מוטעית היא.
6 ועל כך תמחה הגמרא: וכי רק לְמָקוֹם שְׁרִיבָה אין – שומעים לו,
7 אבל לְמָקוֹם שְׁמִיעֵט לא – אין שומעים לו, והרי 'בכלל מאתיים
8 מנה', ונמצא, שמאחר ושומעים אנו לו לילך למקום שריבה, כל
9 שכן שיש לנו לשמוע לו לילך עד מקום שמיעט.
10 מבארת הגמרא: אין כוונת המשנה ששומעים לו לילך רק למקום
11 שריבה ולא למקום שמיעט, אלא אֶלְיָא – אמור כך, שומעים לו
12 לילך אֶף לְמָקוֹם שְׁרִיבָה, כלומר, מותר לילך אף במקום שמיעט כפי
13 השעור במקום שריבה, לפי שתולים אנו שהמדידה המרובה היא
14 הנכונה, ואילו המדידה המועטת היא מחמת שלא מתח החבל
15 כראוי.
16 שנינו במשנה: רִיבָה לְאַחַד וּמִיעֵט לְאַחַד ב' שומעין למרובה.
17 סברה הגמרא, שאף כאן כוונת המשנה היא שאם מדד אדם בשני
18 מקומות, וריבה באחד מהם ומיעט באחר, שומעים למקום שריבה.
19 ועל כך מקשה הגמרא: הָא תו – דין נוסף זה לָמָּה לִי, הֲיִינוּ הָךְ –
20 הרי זה ממש כמו הדין שנתבאר לעיל במשנה שאם ריבה למקום
21 אחד ומיעט למקום אחר שומעין למקום שריבה.
22 מתרצת הגמרא: הִכִּי קָאָמַר – כך היא כוונת המשנה לומר, שאם
23 רִיבָה אדם אֶחָד במדידת התחום וּמִיעֵט אדם אֶחָד במדידתו, שוֹמְעִין
24 לָזוֹ שְׁרִיבָה. כלומר, אין המשנה עוסקת כאן באותו אופן שטעקה
25 מתחילה במדידה בשני מקומות, אלא עוסקת היא בשני אנשים
26 שמדדו התחום באותו מקום, אחד מהם הרבה במדידת התחום
27 והשני מיעט, ועל כך אומרת המשנה שהולכים אחר מדידתו של
28 המרבה להקל.
29 הגמרא מבארת עד כמה יהא ההפרש בין מדידת השנים: אָמַר
30 אַבְיִי, דין זה שנתבאר במשנה, שבאופן שמדדו שני בני אדם את
31 אותו התחום הולכים אנו אחר המרבה להקל, אינו בכל ענין, אלא
32 תנאי יש בדבר, וּבְלִבָּד שְׁלֵא רִיבָה יוֹתֵר מִקְצַת הָעִיר כְּאֶלְכֶסְנָא.
33 כלומר, דין זה נאמר רק באופן שאפשר לתלות את ההפרש
34 שביניהם בכך שהממעט טעה במדידת התחום. שאם הפרש מועט
35 הוא ניתן לתלותו בכך שהממעט לא מתח החבל בכל כוחו, ואף
36 אם הפרש מרובה הוא ניתן לתלותו בכך שהממעט טעה בדין
37 האלכסון. דהיינו, שמדד תחום אלפיים אמה של העיר באלכסון
38 מן הקרנות, ולאחר מכן מתח חוט בין הצדדים, ונמצא שמיעט את
39 מידת תחום העיר, שאינו אלא אלפיים אמה בקרנות ואלף ארבע
40 מאות עשרים ושמונה אמות באמצע העיר [ציור א], ואילו המרבה
41 עשה כהלכה, ומדד אלפיים ושמונה מאות אמה באלכסון מן
42 הקרנות, ולאחר מכן מתח חוט בין הצדדים, ונמצא שתחומי העיר
43 הם אלפיים אמה באמצע העיר לכל צד [ציור ב], אבל אם ההפרש
44 שביניהם הוא יותר משיעור זה [של חמש מאות שבעים ושתים
45 אמות באמצע העיר, או שמונה מאות אמה בקרנות], אין הולכים
46 אחר המרבה להקל, לפי שאין לנו לתלות במה טעה הממעט.
47 שנינו במשנה: שְׁלֵא אָמְרוּ חֲכָמִים אֵת דְּתָבֵר לְהַחְמִיר אֶלָּא לְהַקֵּל.
48 מקשה הגמרא: וְהִתְנִיא – והרי שנינו בברייתא שלא אָמְרוּ חֲכָמִים
49 אֵת דְּתָבֵר וְ– דין תחומין לְהַקֵּל אֶלָּא לְהַחְמִיר.
50 מתרצת הגמרא: אָמַר רַבִּינָא, כוונת משנתנו כך היא, לא אמרו
51 חכמים דין תחומין לְהַקֵּל על דְּבָרֵי תוֹרָה אֶלָּא לְהַחְמִיר על דְּבָרֵי
52 תוֹרָה, שהרי מן התורה רשאי אדם לצאת מחוץ לתחום בשבת,
53 וחכמים גזרו שלא ליצא, ונמצא שהחמירו יותר מדין תורה,
54 ואמנם דין תחומין הוא דְּרַבְנָן, ולפיכך יש לדון בכל ספק שבו
55 להקל, שהרי כלל הוא בדיני 'ספיקא דרבנן לקולא'.
56 כלומר, מה שנתבאר בברייתא שלא אמרו חכמים להקל אלא
57 להחמיר היינו כלפי עיקר גזירת תחומין, שבוה החמירו חכמים על
58 דין תורה, אמנם מה שנתבאר במשנה שלא אמרו חכמים להחמיר
59 אלא להקל היינו כלפי ספיקות המתעוררים בדינים אלו, שבוה
60 הולכים להקל ולא להחמיר, כיון שעיקר דין תחומין אינו מן

1 לענינים שונים, מִדְּרָבִי אֶהְדִּי – הם מזכירים זה לזה שטעם היתר
2 הטלטול הוא משום העירוב, ולא יבואו לטלטל בעיר של רבים
3 סתם, אם כן יש להתיר לטלטל אף בשאר ערים של יחיד שנעשו
4 של רבים, שהרי כוֹלָהוּ יִשְׂרָאֵל נִמְי בְּצַפְרָא דְּשַׁבְתָּא שְׂכִיחֵי גַבֵּי הָדָדִי
5 – כל ישראל מצויים בשבת בבוקר זה אצל זה, שהכל באים
6 לשמוע דרשה מפי החכם.
7 אֵלָא אָמַר רַב נַחֲמָן, אֲכַן כָּל עִיר שֶׁל יָחִיד הִנְעִשִׁית שֶׁל רַבִּים מוֹתֵר
8 לְעֶרֶב אֶת כּוֹלָה, כְּגוֹן דִּי־קִרְתָּא דִּנְתּוּזָאִי – כמו העיר של אדם
9 ששמו 'נתזואי', שלא היו נכנסים בה מתחילה שישים ריבוא בני
10 אדם, ולאחר מכן נתרבו אוכלוסיה, והתירו חכמים לערב את
11 כולה לפי שנידונית היא עדיין בעיני הבריות כרשות היחיד, ואין
12 לחוש שיבואו עקב כך לטלטל ברשות הרבים.
13 הגמרא מביאה ברייתא העוסקת בדיני 'עיר של יחיד' ו'עיר של
14 רבים': תָּנּוּ רַבָּנָן בְּבֵרֵיתָא, עִיר שֶׁהִיתָה מִתְחִילָה שֶׁל יָחִיד – שֶׁלֹּא
15 הָיוּ נִכְנָסִים בָּהּ שִׁישִׁים רִיבּוּא בְּנֵי אָדָם, וְנִתְרַבּוּ אוֹכְלוֹסִיָּה וְנִנְעָשִׁית
16 שֶׁל רַבִּים, וְרִשּׁוֹת הָרַבִּים בְּרוּחַב שֶׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, עוֹבְרֶת כְּתוּבָה
17 מִצַּד לְצַד, כִּי־צַד מְעַרְבִין אוֹתָהּ, כְּלוּמַר, כִּי־צַד עוֹשִׂים תְּקֵנָה לְבַטֵּל

18 את רשות הרבים שבתוכה, כדי שיהא ניתן לאחר מכן לערב את
19 העיר. עוֹשֶׂה לְחֵי מִכָּאֵן – לקצה האחד של רשות הרבים העומד
20 בתחילת העיר, וְלְחֵי מִכָּאֵן – לקצה השני של רשות הרבים העומד
21 בסוף העיר [ציור ד], או קוֹרָה מִכָּאֵן וְקוֹרָה מִכָּאֵן [ציור ה], ועל ידי
22 לחי או קורה אלו נתבטל שם 'רשות הרבים', ומעתה רשאים
23 תושבי העיר להניח עירוב אחד לכל דייריה, וְלִהְיוֹת נוֹשְׂאֵי וְנוֹתְנֵי
24 [–מטלטל] כְּאֶמְצָע – בין הלחיים או הקורות, וכן בשאר רחובות
25 העיר.
26 ומוסיפה הבריייתא: וְאֵין מְעַרְבִין אוֹתָהּ [–את העיר] לְחֻצָּאִין, כלומר,
27 אין רשאים תושבי העיר להחלק, ויניחו חצי מדיירי העיר עירוב
28 לעצמם והחצי השני עירוב לעצמם, אֵלָא אוֹ יַעֲרְבוּ אֶת כּוֹלָהָ
29 כאחת, או יערבו מְבוֹי מְבוֹי [–כל מבוי] כְּפִנֵּי עֲצָמוֹ. שמאחר והיתה
30 עיר זו מתחילה רשות היחיד נידונית כולה כמבוי אחד, שהדין בזה
31 הוא שאם לא נשתתפו דיירי אחת החצירות במבוי אוסרים הם על
32 כל שאר דיירי המבוי.
33 הִיָּתָה הָעִיר מִתְחִילָה שֶׁל רַבִּים – שהיו נכנסים בה שישים ריבוא בני
34 אדם, וְהָיָה עַדִּין עִיר שֶׁל רַבִּים, שֶׁלֹּא נִתְמַעְטוּ דִּיירֶיהָ,

וְאֵין לָהּ לַעֲרֹב זֶה אֵלָּא פֶּתַח אֶחָד, רְשָׁאִים בְּנֵי הָעִיר לְהִיט מְעַרְבִין
 אֶת בּוֹלָה בְּלֹא שִׁיּוּר.
 כְּלוּמָר, אִם עַל פִּי שְׂהִיָּא עִיר שֶׁל רַבִּים לֹא אִסְרוּ חֲכָמִים לַעֲרֹב אֶת
 כּוֹלָהּ, לִפִּי שְׁאִין עִיר נִידוּנִית כְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים אֲלֵא בְּאוּפֹן שִׁישׁ בַּה
 רְחוֹב הַמְּפּוֹלֵשׁ מִעֲבֵר לַעֲבֵר, דְּהֵיִינוּ שְׂהוּא פִתּוּחַ מִשְׁנֵי צִידֵיו, אֲבֵל
 בְּאוּפֹן שֶׁהֲרוּחֹב פִּתּוּחַ מִצֵּד אֶחָד וּסְתוּמַּת מִצִּידוֹ הַשְּׁנִי נִידוּנִית
 כְּרִשּׁוֹת הַיִּחִיד, אֲפִילוֹ אִם נִכְנָסִים בַּה שִׁישִׁים רִיבּוֹא אֲנָשִׁים,
 וּלְפִיכָךְ הִיא גִּזְרוּ חֲכָמִים שְׁלֵל לַעֲרֹב אֶת כּוֹלָהּ, שְׂהִירֵי אֵין חֲשַׁשׁ
 שִׁיבּוּאוֹ לְהַתִּיר לְטַלְטֵל עֵקֶב כֵּךְ בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים.
 הַגְּמָרָא מְבַרֵּר מִי הוּא הַתְּנָא שֶׁל הַבְּרִייתָא: מֵאֵין תְּנָא דְּמֵיְעַרְבָא
 רְשׁוֹת הָרַבִּים – מִי הוּא הַתְּנָא שֶׁל הַבְּרִייתָא, הַסּוֹבֵר שִׁישׁ תִּקְנָה
 לַעֲרֹב עִיר שִׁישׁ בַּה רְשׁוֹת הָרַבִּים, עַל יְדֵי שִׁיעֶשֶׂה לַחֵי אוֹ קוֹרָה
 בְּשֵׁנִי רֹאשִׁיהָ שֶׁל רְשׁוֹת הָרַבִּים.
 מִבְּאֵרֵת הַגְּמָרָא: אֶמְרֵי רַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻעַ, בְּרִייתָא זֶה דְּבִרִי
 רַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְּתֵנָּא – שִׁכְרָ שְׁנֵינוּ בְּבְרִייתָא, יִתֵּר עַל כֵּן – חִידוּשׁ
 גְּדוֹל יוֹתֵר אֶמְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, מִי שִׁישׁ לֹא שְׁנֵי כְּתִים בְּשְׁנֵי צִדֵּי רְשׁוֹת
 הָרַבִּים, וְרוֹצֵה לְטַלְטֵל מִזֹּה לִזֶּה דֶּרֶךְ רְשׁוֹת הָרַבִּים, עוֹשֶׂה לָּחֵי מִכָּאֵן
 – מִצִּידוֹ הָאֶחָד שֶׁל בֵּיתוֹ, וְלָחֵי מִכָּאֵן – מִצִּידוֹ הַשְּׁנִי שֶׁל אוֹתוֹ הַבֵּית
 [צִיּוּר א], אוֹ קוֹרָה מִכָּאֵן וְקוֹרָה מִכָּאֵן [צִיּוּר ב], וְעַל יְדֵי מַחֲצִיאוֹת אֵלוֹ
 [בְּצִירּוֹף מַחֲצִיאוֹת הַבָּתִּים] הוּא מִבְטֵל אֶת שְׁם רְשׁוֹת הָרַבִּים, וְרֹשָׁא
 לְהִיט נִשְׂאָה וְנִתָּן [–מִטַּלְטֵל] בְּאֶמְצָעֵי, אֶמְרֵי לֹא חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוּדָה,
 אֵין מְעַרְבִין רְשׁוֹת הָרַבִּים בְּכֶךְ, כְּלוּמָר, אֵין דִּי בְּשֵׁנִי לַחֲיִים אוֹ שְׁתֵּי
 קוֹרוֹת כְּדִי לַחְפּוֹךְ אֶת רְשׁוֹת הָרַבִּים לְרִשּׁוֹת הַיִּחִיד. נִמְצָא, שְׂהִתְנָא
 שֶׁל הַבְּרִייתָא הַמְתִּיר לְטַלְטֵל בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים עַל יְדֵי עֲשִׂית לַחֵי אוֹ
 קוֹרָה, רַבִּי יְהוּדָה הוּא.
 הַגְּמָרָא מְבַרֵּר אֶת דְּבִרֵּי הַבְּרִייתָא: אֶמְרֵי מֵר – הוּבֹא לַעֲלִיל
 בְּבְרִייתָא, לִגְבִי עִיר שֶׁל יִחִיד הַנְּעִשִׂית שֶׁל רַבִּים, וְאֵין מְעַרְבִין אוֹתָהּ
 לְחֻצָּאִין. אֶמְרֵי רַב פִּשְׁא, לֹא אֶמְרֵי חֲכָמִים שְׁאִין מְעַרְבִין אֶת הָעִיר
 לְחֻצָּאִין, אֵלָּא כְּשֹׁחֲצִים אֶת הָעִיר לְאֶרְבָּהּ, כְּגוֹן בְּאוּפֹן שְׂרִשּׁוֹת
 הָרַבִּים שֶׁבַה עוֹבֵרֵת מִמּוֹרָח מִמֶּרֶב, אִסְרוּ חֲכָמִים לְחֻצּוֹת אֶת
 הָעִיר וּלְעֹרֵב אֶת מְבֹאוֹת צִפּוֹן הָעִיר לַעֲצֻמָּה וּמְבֹאוֹת דְּרוֹם הָעִיר
 לַעֲצֻמָּה [צִיּוּר ג], לִפִּי שְׁנֵי חֲלָקֵי הָעִיר מִשְׁתַּמְשִׁים בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים
 אַחַת, וּנְכַנְסִים וְיוֹצֵאִים דֶּרֶךְ פִּתְחֶיהָ לְכָאֵן וּלְכָאֵן, וְעַל יְדֵי כֵן הֵם
 מִתְּחַבְּרִים לְהִיט נִידוּנִים כְּדָרִים בְּמִבּוֹי אֶחָד, וּמֵאֲחֵר וְלֹא עִירְבוּ
 אֵלוֹ עִם אֵלוֹ אוֹסְרִים הֵם זֶה עַל זֶה. אֶמְרֵי אִם חוֹצִים אֶת הָעִיר
 לְאֶרְבָּהּ, דְּהֵיִינוּ, שְׂמַעְרִים אֶת מְבֹאוֹת מִזְרַח הָעִיר מִשְׁנֵי צִדֵּי
 רְשׁוֹת הָרַבִּים לַעֲצֻמָּה, וְכֵן אֶת מְבֹאוֹת מִרְבֵּב הָעִיר מִשְׁנֵי צִדֵּי
 רְשׁוֹת הָרַבִּים לַעֲצֻמָּה [צִיּוּר ד], מְעַרְבִין – רְשָׁאִים הֵם לַעֲשׂוֹת כֵּן,
 לִפִּי שְׂמִסְתַּלְקִים הֵם זֶה מִזֶּה, וְכֵן אֶחָד מִן הַחֲצָאִים מִשְׁתַּמֵּשׁ
 בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים לַעֲצֻמָּה, וְיוֹצֵא מִן הָעִיר וּנְכַנֵּס אֵלֶיהָ דֶּרֶךְ הַפֶּתַח
 הַסּוּמוֹךְ אֵלָיו, וּמִמִּילָא אֵין הֵם אוֹסְרִים זֶה עַל זֶה.
 הַגְּמָרָא מְבַרֵּר כְּשִׁיתִּית מִי אֲמַר רַב פִּשְׁא אֶת דִּינָּה: כְּמָאֵן – כְּשִׁיתִּית
 מִי נִאֲמַר דִּין זֶה, לְכֹאֲרוּהָ דְּלֹא בְּרִי עֲקִיבָא דְּרַבִּי [–שֶׁאִם] בְּרִי
 עֲקִיבָא, הָא [–הִרִין] אֶמְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא שְׂרָגֵל הַפּוֹתֶרֶת בְּמִקּוּמָהּ אוֹסְרָתָהּ
 [אַפִּילוֹ] שְׁלֵלָא בְּמִקּוּמָהּ.
 דְּהֵיִינוּ, נִחְלָקוּ רַבִּי עֲקִיבָא וְחֲכָמִים [לַחֵלּוּ עֵה] לִגְבִי שְׁתֵּי חֲצִירוֹת
 הָעוֹמְדוֹת זֶה לַפְּנִים מִזֶּה, הַחֲצִירוֹת פִּתּוּחָה לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים, וְאֵילוֹ
 הַפְּנִימִית אֵין לָהּ פִּתּוּחַ לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים אֲלֵא הִיא פִּתּוּחָה לְחֲצִירוֹת
 וְיוֹצֵאֵת דֶּרֶךְ שֶׁם [צִיּוּר ה], וְעִירְבוּ דִּיירֵי הַחֲצֵר הַחֲצִירוֹת בֵּינֵם לְבִין
 עֲצֻמָּה, וְכֵן דִּיירֵי הַפְּנִימִית בֵּינֵם לְבִין עֲצֻמָּה, אֵךְ לֹא עִירְבוּ דִּיירֵי
 הַפְּנִימִית עִם דִּיירֵי הַחֲצִירוֹת. דַּעַת רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, שֶׁאִפִּילוֹ רָגַל
 הַמּוֹתֵרֵת בְּמִקּוּמָהּ אוֹסֵרֵת שְׁלֵלָא בְּמִקּוּמָהּ, כְּלוּמָר, אִם עַל פִּי
 שְׂדִיירֵי הַפְּנִימִית רְשָׁאִים לְטַלְטֵל בְּתוֹךְ הַחֲצֵר שְׁלֵמָה, שְׂהִירֵי עִירְבוּ
 בֵּינֵיהֶם, מְכַל מְקוֹם אוֹסְרִים הֵם עַל דִּיירֵי הַחֲצִירוֹת, שְׂמֵאֲחֵר וְיֵשׁ
 לָהֶם דְּרִיסַת הָרָגֵל עֲלֵיהֶם הֵם נִידוּנִים כְּאֵילוֹ דְּרִים אִף בְּחִצְיוֹנָהּ,
 וּמֵאֲחֵר וְלֹא עִירְבוּ עִמָּהֶם אוֹסְרִים עֲלֵיהֶם. אֲמַנָּה דַּעַת חֲכָמִים הִיא
 שְׂמֵאֲחֵר וְדִיירֵי הַפְּנִימִית מוֹתֵרִים לְטַלְטֵל בְּמִקּוּמָם אֵינֵם אוֹסְרִים
 עַל דִּיירֵי הַחֲצִירוֹת.
 נִמְצָא, שְׂדִיירֵי רַב פִּשְׁא וְהַסּוֹבֵר שְׁנִיתִן לְחֻצּוֹת אֶת הָעִיר לְרוֹחְבָּהּ
 וּלְעֹרֵב אֶת שְׁנֵי חֲלָקֶיהָ כֹּל אֶחָד בְּפִנִּי עֲצֻמָּו] אֵינֵם כְּשִׁיתִּית רַבִּי

עֲקִיבָא, שֶׁכֵּן לְדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא מֵאֲחֵר וְרִשָּׁאִים בְּנֵי הַחֲלָק הָאֶחָד
 לִילָךְ דֶּרֶךְ רְשׁוֹת הָרַבִּים שֶׁבְּחֲלָק הַשְּׁנִי אוֹסְרִים הֵם עֲלֵיהֶם, אִף
 שֶׁהֵם מוֹתֵרִים לְטַלְטֵל בְּמִקּוּמָם מִחֲמַת עִירוּבָם.
 דּוּחָה הַגְּמָרָא: אֲפִילוֹ תִּיקָא – אֲפִילוֹ אִם תִּאֲמַר שְׂדִיירֵי רַב פִּשְׁא הֵם
 כְּשִׁיתִּית בְּרִי עֲקִיבָא אֵין בְּכֶךְ קוּשִׁיא, דַּעַךְ כְּמָאֵן לֹא קִאֲמְרֵי בְּרִי עֲקִיבָא
 הֵתֵם – שְׁלֹא אֲמַר רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁם שְׂדִיירֵי הַפְּנִימִית אוֹסְרִים עַל
 הַחֲצִירוֹת, אֵלָּא רַק בְּשְׁתֵּי חֲצִירוֹת זֶה לַפְּנִים מִזֶּה, דְּפְּנִימִית לִית לָהּ
 פִּתְחָא, אֶמְרֵינָא – שֶׁהַחֲצֵר הַפְּנִימִית אֵין לָהּ פִּתּוּחַ אֲחֵר לְצֵאתָ בֹּ
 לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים, וְחִיבֵת הִיא לִילָךְ דֶּרֶךְ הַחֲצִירוֹת, וּלְפִיכָךְ הִיא
 אוֹסֵרֵת עֲלֵיהָ אִם לֹא עִירְבָהּ עִמָּה, אֶמְרֵי הָבָא – כֵּאֵן, לַעֲנִין עִיר
 שְׂעִירְבוּהָ לְחֻצָּאִין לְרוֹחְבָּהּ, אֵין אוֹסְרִים בְּנֵי הַחֲלָק הָאֶחָד עַל בְּנֵי
 הַחֲלָק הַשְּׁנִי, מִשּׁוּם דְּהֵן נִפְקִי בְּהֵיא פִּתְחָא וְהֵן נִפְקִי בְּהֵיא פִּתְחָא
 – אֵלוֹ יוֹצֵאִים בִּפְתָח זֶה וְאֵלוֹ יוֹצֵאִים בִּפְתָח זֶה, כְּלוּמָר, לְכָל אֶחָד
 מִן הַחֲצָאִים יֵשׁ פִּתּוּחַ בְּפִנִּי עֲצֻמָּו, וְאֵינֵם צְרִיכִים לְדְרוֹס אֵלוֹ עַל
 אֵלוֹ, וּלְפִיכָךְ מוֹדֵה רַבִּי עֲקִיבָא שְׂאֵינֵם אוֹסְרִים זֶה עַל זֶה.
 הַגְּמָרָא מְבִיאָה שִׁטָּה אַחֶרֶת בְּדִבְרֵי רַב פִּשְׁא: אֵיבָא דְּאֶמְרֵי – יֵשׁ
 אוֹמְרִים שֶׁרַב פִּשְׁא אֲמַר אֶת דִּינוֹ בְּאוּפֹן אֶחָד. וְכֵן אֶמְרֵי רַב פִּשְׁא,
 לֹא תִיקָא – אֵל תִּאֲמַר, לְאֶרְבָּהּ הוּא דְּלֹא מְעַרְבִין – שֶׁרַק לְאֹרְכָהּ
 שֶׁל הָעִיר אֵין חוֹצִים אוֹתָהּ כְּדִי לַעֲרֹב כֹּל חֶלֶק בְּפִנִּי עֲצֻמָּה, אֶמְרֵי
 לְאֶרְבָּהּ שֶׁל הָעִיר חוֹצִים אוֹתָהּ וּמְעַרְבִין אֶת הַחֲצָאִים לַעֲצֻמָּם, אֵין
 הַדְּבָר כֵּן, אֵלָּא אֲפִילוֹ לְאֶרְבָּהּ שֶׁל הָעִיר נִמִּי [–גַּם כֵּן] לֹא מְעַרְבִין.
 מְבַרֵּרֵת הַגְּמָרָא: כְּמָאֵן – כְּשִׁיתִּית מִי אֲמַר רַב פִּשְׁא אֶת דִּינוֹ זֶה,
 לְכֹאֲרוּהָ בְּרִי עֲקִיבָא, הַסּוֹבֵר שֶׁרָגַל הַמּוֹתֵרֵת בְּמִקּוּמָהּ אוֹסֵרֵת
 שְׁלֵלָא בְּמִקּוּמָהּ, אֲבֵל לְחֲכָמִים הַסּוֹבְרִים שְׂאֵינֵהּ אוֹסֵרֵת שְׁלֵלָא
 בְּמִקּוּמָהּ נִיתֵן לְחֻצּוֹת הָעִיר לְרוֹחְבָּהּ וּלְעֹרֵב כֹּל חֶלֶק בְּפִנִּי עֲצֻמָּו.
 דּוּחָה הַגְּמָרָא: אֲפִילוֹ תִּיקָא – אֲפִילוֹ אִם תִּאֲמַר שְׂדִיירֵי שֶׁל רַב פִּשְׁא
 הוּא כְּשִׁיתִּית בְּרִי עֲקִיבָא אֵין בְּכֶךְ קוּשִׁיא, דַּעַךְ כְּמָאֵן לֹא קִאֲמְרֵי בְּרִי עֲקִיבָא
 – שְׁלֹא אֲמַר חֲכָמִים שֶׁם שִׂרְגַל הַמּוֹתֵרֵת בְּמִקּוּמָהּ אֵינֵהּ אוֹסֵרֵת
 שְׁלֵלָא בְּמִקּוּמָהּ, אֵלָּא דּוּקָא בְּשְׁתֵּי חֲצִירוֹת זֶה לַפְּנִים מִזֶּה, דְּפְּנִימִית
 אֶמְרֵינָא לְרִשָּׁא וּמִשְׁתַּמְשִׁים שְׂאֵינֵם הֵם חֲצֵר הַפְּנִימִית סוּגְרִים אֶת
 הַדֶּלֶת שְׁבִינָם וּבִין חֲצֵר הַחֲצִירוֹת וּמִשְׁתַּמְשִׁים לַעֲצֻמָּם [כְּלוּמָר,
 שְׁנִיתִן לְכַפּוֹתָם שְׁלֵלָא לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּשֶׁבֶת זֶה בְּחֲצֵר הַחֲצִירוֹת, וּלְפִיכָךְ
 אֵין הֵם נִידוּנִים כְּדָרִים שֶׁם וְאֵינֵם אוֹסְרִים עַל אֵלוֹ הַדְּרִים בַּה, אֶמְרֵי
 הָבָא – כֵּאֵן, לִגְבִי עִיר הַמִּתְחַלֶּקֶת לְרוֹחְבָּהּ, מִי מִצֵּי מְסָלְקִי רְשׁוֹת
 הָרַבִּים מִהָבָא – וְכִי יוֹכִילִים דִּיירֵי הַחֲצִי הָאֶחָד לְסַלֵּק אֶת דִּיירֵי
 הַחֲצִי הַשְּׁנִי מִלְּהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים שֶׁבְּחֲלָקָם, הִרִי אֵינֵם
 יוֹכִילִים לַעֲשׂוֹת כֵּן, וּלְפִיכָךְ נִידוּנִים הֵם כֹּל כְּדָרִים בְּמִקּוֹם אֶחָד,
 וּבִאֲמוֹת זֶה מוֹדִים חֲכָמִים שְׂאֵינֵם הֵם חֲצֵר הָאֶחָד עַל אֵלוֹ עַל אֵלוֹ.
 הַגְּמָרָא מְשִׁיכָה לְבַרֵּר אֶת דְּבִרֵּי הַבְּרִייתָא: אֶמְרֵי מֵר – הוּבֹא לַעֲלִיל
 בְּבְרִייתָא, שְׁאִין מְעַרְבִים אֶת הָעִיר לְחֻצָּאִין, אֲלֵא אוֹ בּוֹלָה בִּיחָד,
 אוֹ מְבֹי מְבֹי בְּפִנִּי עֲצֻמָּו.
 שׂוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: מֵאִי שְׂנָא דְּלְחֻצָּאִין דְּלֹא – מֵה הוּא טַעַם הַדְּבָר
 שְׁאִין לַעֲרֹב אֶת הָעִיר לְחֻצָּאִין, מִשּׁוּם דְּאֶמְרֵי אֶמְרֵי – שְׂאֵוֹסְרִים
 בְּנֵי הַחֲצִי הָאֶחָד עַל בְּנֵי הַחֲצִי הָאֶחָד, שְׂמֵאֲחֵר וְהַכֹּל נִידוּנִים
 כְּדָרִים בְּמִבּוֹי אֶחָד חִיבִים הֵם לַעֲרֹב יוֹחִידוֹ. וְאִם כֵּן, מְבֹי מְבֹי נִמִּי
 אֶמְרֵי אֶמְרֵי – אִף אִם יַעֲרֹבוּ דִיירֵי כֹל מְבֹי לַעֲצֻמָּם עַדִּין יֵאֲסֹרוּ
 אֵלוֹ עַל אֵלוֹ, שְׂמֵאֲחֵר וְכֵל דִּיירֵי הַמְּבֹאוֹת נִידוּנִים כְּדָרִים בְּמִקּוֹם
 אֶחָד, וְלֹא עִירְבוּ הַמְּבֹאוֹת אֵלוֹ עִם אֵלוֹ, מִמִּילָא אוֹסְרִים הֵם זֶה
 עַל זֶה.
 מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: הָבָא כְּמָאֵן עֲקִיבָא – כֵּאֵן, בְּבְרִייתָא, בְּאִיזָה אוּפֹן
 מְדוּבֵר, בְּגִזְרֵי דְּעָקֵב דְּקָה – שְׂעִשְׂו בְּנִי כֹל מְבֹי פִּתּוּחַ נִמּוֹךְ בְּרֹאשׁ
 הַמְּבֹי [צִיּוּר ו], וּבְכֶךְ גִּילוּ דַּעַתָּה שְׂחַפְצִים הֵם לְהַסְתַּלֵּק זֶה מִזֶּה,
 וּמִעֲתָהּ אֵין דָּרִים אֶת בְּנֵי הָעִיר כְּדָרִים בְּמִבּוֹי אֶחָד, וְאֵינֵם אוֹסְרִים
 זֶה עַל זֶה. אֲמַנָּה אֵין תִּקְנָה זֶה מוֹעִילָה אֲלֵא לְמַבּוּאוֹת, וְלֹא לַעֲנִין
 חֲלוקֶת רְשׁוֹת הָרַבִּים לְשְׁנֵי חֲלָקִים, וּלְפִיכָךְ אֵין מְעַרְבִין אֶת הָעִיר
 לְחֻצָּאִין. וְכִי הָא – וְכִמּוּ הִדִּין דְּאֶמְרֵי רַב אִידִי בְּרִי אֶמְרֵי רַב
 חֲסִידָא, אֶמְרֵי מְבֹי חֲצִירוֹת הַמְּבֹי שְׂעִשְׂו דְּקָה [–פִּתּוּחַ נִמּוֹךְ] לְפִתְחָהּ –
 לְפִתּוּחַ חֲצִירוֹת, אֵינֵם אוֹסְרֵי עַל בְּנֵי הַמְּבֹי אִם לֹא הִשְׁתַּחֲוּ עִמָּם
 בְּשִׁיתוּפֵי מְבֹאוֹת, לִפִּי שְׂגִילָה בְּכֶךְ אֶת דַּעַתוֹ שְׂחַפֵּץ לְהַסְתַּלֵּק
 מִמְּבֹי זֶה.

שני פתחים אסור לערב את כולה כאחת, אלא צריך להניח לה
 שויר, אך אם אין לה אלא פתח אחד אין צריך להניח לה שויר.
 ומעתה יש לדון בעיר שיש לה פתח מצד אחד, ובצידה השני יש
 חומה בלא פתח, אלא שבחומה זו קבוע סולם שאפשר לטפס עליו
 וכך להכנס ולצאת מן העיר, האם יש לדון סולם זה כמו פתח
 גמור, וממילא נידונים העיר כאילו יש לה שני פתחים ואסור
 לערבה בלא שויר, או שאין הסולם נידון כפתח, והרי זו עיר שיש
 לה פתח אחד שמותר לערב את כולה בלא שויר.
 אָמַר לִיה רבא לרב אמי בר אדא, הָכִי אָמַר רב, סוֹלָם תוֹרַת פֶּתַח
 עָלָיו, כלומר, דין הסולם כדין פתח גמור בחומה, וממילא יש לדון
 את העיר כאילו יש לה שני פתחים ואסור לערבה בלא שויר.
 אָמַר לִיה רב נחמן, לֹא תִצִּיתוּ לִיה – אל תקשיבו לדין זה שאומר
 רבא בשם רב, לפי שכל אמר רב כן, אלא הָכִי אָמַר רב אדא
 ובר אהבהו אָמַר רב, סוֹלָם פְּעָמִים יש תוֹרַת פֶּתַח עָלָיו ופעמים
 יש תוֹרַת מַחֲצִיזָה עָלָיו, ושניהם להקל. דהיינו, באופן שיש קולא
 בדין מחיצה נידון הסולם כמחיצה, ובאופן שיש קולא בדין פתח
 נידון הסולם כפתח. והוא מפרש הדברים, סולם יש תוֹרַת מַחֲצִיזָה
 עָלָיו להקל, כְּרַאמְרָן – באופן שנתבאר, לענין עיר שיש לה פתח
 גמור מצד אחד וסולם מצד שני, שבזה דנים את הסולם
 כמחיצה להקל, ונמצא שאין לעיר אלא פתח אחד, ולפיכך
 מותר לערב את כולה בלא שויר. והאופן שסולם יש תוֹרַת פֶּתַח
 עָלָיו להקל הוא כְּסוֹלָם שְׁבִין שָׁנִי חֲצִירוֹת, כלומר, שיש כותל
 בין שתי חצירות ואין בו פתח, אלא שקבוע בו סולם שרוחבו
 ארבעה טפחים, ודרכו ניתן לעבור בין החצירות, בזה נידון
 הסולם כפתח להקל, ולפיכך הדין הוא שאם רָצוּ בעלי החצירות
 אָחֵד מִעֲרָב – רשאים הם להניח עירוב אחד ביניהם, לפי
 שהסולם הנידון כפתח מחברם להיות אחד, אך אם רָצוּ שְׁנֵי
 מִעֲרָבִין – מניחים שני עירובין, כל אחד לעצמו, ואינם אוסרים
 זה על זה.
 הגמרא מקשה סתירה בדברי רב נחמן: וְיָמֵי אָמַר רב נחמן הָכִי – וכי
 אמר רב נחמן שסולם יש עליו גם תורת מחיצה להקל, וְהָאָמַר
 ו-והרי אמר רב נחמן אָמַר שְׁמוּאֵל, אֲנִשִּׁי חָצֵר וְאֲנִשִּׁי מִרְפֶּסֶת,
 כלומר, חצר שיש בה בתים בקרקע ובתים בעליה, והבתים
 שבעליה פתוחים למרפסת ו-פרוודור, ו-יירי העליה עולים
 למרפסת דרך סולם שבחצר ו-צירוח, וְשָׁשְׁבָחוּ

שנינו בברייתא (לעיל ע"א): הָיְתָה שָׁל רַבִּים וְהָיָה בֹא' של רבים,
 ואין לה אלא פתח אחד, מערבין את כולה.
 הגמרא מביאה מעשה בענין עיר שלא היה לה אלא פתח אחד:
 רַבִּי יוֹרְאָה עֲרִבָה לְמִתָּא רַבִּי רַבִּי חִיָּא – הניח עירוב לעירו של רבי
 חייא, וְלֹא שָׁכַב לָהּ שְׁוִיר – ולא שייר מקצת מאנשי העיר שיניחו
 עירוב לעצמם, דהיינו שנהג בה כדין עיר שהיתה מתחילתה של
 יחיד, שנתבאר במשנה שמותר לערב את כולה כאחת.
 אָמַר לִיה אַבְּי לרבי יוֹרְאָה, מֵאִי מִעֲרָבָא עָבַד מִרְ הָכִי – מה הוא טעם
 הדבר שעשה רבינו כך, הרי עיר זו של רבים היא, וצריך להניח
 לה שויר מקצת מבני העיר שלא יערבו עמה.
 אָמַר לִיה רבי יוֹרְאָה לאבבי, כִּבִּי יוֹדָה אָמַרִי לִי – זקני עיר זו אמרו
 לִי, שְׂרָב חִיָּא בְרִי אֲשִׁי מִעֲרָב היה את העיר כולה בעירוב אחד בלא
 שויר, וְאִינוּנָא – ולפיכך אמרתי לעצמי, שִׁמְעֵי מִינָהּ – שיש ללמוד
 מכך, שעיר זו עיר שֶׁל יחיד וְנִעְשִׂית שָׁל רַבִּים הִיא, דהיינו, שמאחר
 והיתה מתחילתה של רבי חייא מותרת לערבה בלא שויר, אף
 שנעשית של רבים, כמו שנתבאר לעיל במשנה.
 אָמַר לִיה אבבי לרבי יוֹרְאָה, לְדִידִי אָמַרִי לִי הִנְהוּ כִּבִּי – לי אמרו אלו
 הדקנים טעם אחר לכך שהיה רב חייא בר אשי מערב את כולה
 כאחת. הִתִּיא – אותה העיר, אֲשֶׁפֶה הָיָה לָהּ מִתְד גִּיסָא – היתה
 אשפה מנוחת בצד אחד של העיר וסומתה את הפתח שהיה שם,
 ונמצא שלא היה לעיר אלא פתח אחד, ולפיכך אפילו אם היתה
 מתחילתה עיר של רבים מותר היה לערב את כולה כאחת, שלא
 נאמר דין 'שויר' אלא בעיר מפולשת שיש לה שני פתחים,
 כמבואר לעיל בדברי הברייתא, ולפיכך עירב רב חייא בר אשי את
 כולה כאחת. וְהִשְׁתָּא וְהִשְׁתָּא לָהּ אֲשֶׁפֶה – אמנם עתה שפינו את
 האשפה מן הפתח, הָיָה לָהּ בִּשְׁנֵי פִתְחִים – נמצא שהיא עיר
 מפולשת שיש לה שני פתחים, וְאָסִיר – וממילא אסור לערב את
 כולה כאחת, שכן עיר שהיתה של רבים מתחילתה ויש לה שני
 פתחים אסור לערבה בלא שויר.
 אָמַר לִיה רבי יוֹרְאָה, לֹא אֲדַעְתָּאִי – לא ידעתי שכך הוא, ושווג
 הייתי בדבר זה, ואכן הצדק עמך שאין לערב עיר זו בלא שויר.
 הגמרא מביאה ספק בדין עיר שיש לה שני פתחים: כִּבִּי מִינִיהּ
 ו-שאל ממנו רב אמי בְרִי אָדָא הִרְפִּינוּנָה ו-מעיר הרפנינו מִרְבָּה, עיר
 שיש לה סוֹלָם מְבָאֵן – מצד אחד, וּפֶתַח מְבָאֵן – מצד שני, מֵהוּ –
 מה דינה, כלומר, שנתבאר לעיל בברייתא שורה של רבים שיש לה